

VALTIONEUVOSTON ASETUS AJOKORTEISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN (423/2011) MUUTTAMISESTA: PERUSTELUMUISTIO

1 Pääasiallinen sisältö

Ajokorteista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/126/EY on pantu kansallisesti täytäntöön ajokorttilailla (386/2011) ja ajokorteista annetulla valtioneuvoston asetuksella (423/2011). Euroopan komissio antoi 4.5.2020 direktiivin (EU) 2020/612 ajokorttidirektiivin 2006/126/EY muuttamisesta. Hankkeessa päivitetään ajokorteista annettu valtioneuvoston asetus direktiivin mukaiseksi.

Komission direktiivin edellyttämät muutokset koskevat poikkeuksia ajo-oikeuden rajoittamiseen vain automaattivaihteisen ajoneuvon kuljettamiseen, jos kuljettajantutkinnon ajokoe tai käsittelykoe on suoritettu automaattivaihteisella ajoneuvolla, ja A2-luokan tutkintoajoneuvojen vaatimuksia. Lisäksi komission direktiivin täytäntöönpanosta riippumattomana ehdotetaan asetuksen sisältämän pykäläviittauksen muuttamista liikenteen palveluista annetun lain pykälänumerointia vastaavaksi. Muutokset esitetään tehtäväksi ajokorttilain valtuussäännöksiin mukaisesti:

- poikkeukseen lain 7 §:n 3 momentin 2 kohdan säännöksestä rajoittaa ajo-oikeus vain automaattivaihteisen ajoneuvon tai sellaisen ajoneuvoyhdistelmän, jossa vetoautona on automaattivaihteinen ajoneuvo, kuljettamiseen, jos kohdassa tarkoitettu ajokoe tai käsittelykoe on suoritettu automaattivaihteisella ajoneuvolla (ajokorttilain 7 §:n 6 mom.),
- lain 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun selvityksen antamiseen liittyviin vaatimuksiin (ajokorttilain 10 §:n 4 mom.), ja
- säännökseen tutkintoajoneuvojen vaatimuksista (ajokorttilain 53 §:n 4 mom.).

Valtioneuvoston asetuksen muutokset esitetään tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2020.

2 Perustelut

2.1 Asian tausta

Ajokorteista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/126/EY (jäljempänä *ajokorttidirektiivi*) on pantu kansallisesti täytäntöön ajokorttilailla (386/2011) ja ajokorteista annetulla valtioneuvoston asetuksella (423/2011). Euroopan komissio antoi 4.5.2020 direktiivin (EU) 2020/612 ajokorttidirektiivin 2006/126/EY muuttamisesta (jäljempänä *muutosdirektiivi*). Muutosdirektiivin säännökset täytäntöön pannaan lakia alemman asteisin säännöksin, antamalla valtioneuvoston asetus ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Määräaika muutosdirektiivin täytäntöönpanolle on 1.11.2020.

Ajokorteista annetulla valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin muun muassa ajo-oikeuden laajuudesta, automaattivaihteisesta ajoneuvosta ja poikkeuksista ajokorttilaissa säädettyyn rajoitukseen automaattivaihteisen ajoneuvon kuljettamisesta, sekä tutkintoajoneuvoja koskevista vaatimuksista.

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Ajokorttilain mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia ajo-oikeuden rajoittamiseen vain automaattivaihteisen ajoneuvon tai sellaisen ajoneuvoyhdistelmän, jossa vetoautona on automaattivaihteinen ajoneuvo, kuljettamiseen, jos kuljettajantutkinnon ajokoe tai käsittelykoe on suoritettu automaattivaihteisella ajoneuvolla. Lisäksi asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tutkintoajoneuvoista ja muista kuljettajantutkinnon vaatimuksista.

Toteuttamisvaihtoehdot ovat rajalliset, sillä täytäntöön pantavan muutosdirektiivin kansallinen liikkumavara on pieni. Muutosdirektiivi jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa ajo-oikeuden rajoittamista automaattivaihteisiin ajoneuvoihin koskevien poikkeusten osalta ja asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisen liikkumavaran hyödyntämistä. Toisen ehdotuksen osalta asetusluonnoksessa esitetään kansallisen liikkumavaran hyödyntämistä siltä osin, kuin ajokorttidirektiivi sitä jättää.

2.3 Ehdotetut muutokset

Asetusluonnoksessa ehdotetaan muutoksia, joilla pantaisiin täytäntöön muutosdirektiivi. Ensimmäinen muutosehdotus koskee poikkeusta ajo-oikeuden rajoittamiseen vain automaattivaihteisen ajoneuvon tai sellaisen ajoneuvoyhdistelmän, jossa vetoautona on automaattivaihteinen ajoneuvo, kuljettamiseen, jos kuljettajantutkinnon ajokoe tai käsittelykoe on suoritettu automaattivaihteisella ajoneuvolla. Poikkeukseen ehdotetaan lisättäväksi ajokorttiluokkia direktiivin mukaisesti.

Toiseksi asetusluonnoksessa ehdotetaan direktiivin edellyttämää teknistä muutosta tutkintoajoneuvojen vaatimuksiin: vaatimus A2-luokan kaksipyöräisen sivuvaunuttoman moottoripyörän moottorin sylinteritilavuudesta ehdotetaan muutettavaksi vähintään 245 cm³:ksi, jos siinä on polttomoottori, tai teho/painosuhte vähintään 0,15 kW/kg, jos siinä on sähkömoottori. Alun perin vaatimus moottorin sylinteritilavuudesta ehdotettiin muutettavaksi vähintään 250 cm³:ksi, mutta ehdotusta muutettiin lausuntokierroksella saatujen lausuntojen perusteella. Muutetussa ehdotuksessa hyödynnetään ajokorttidirektiivin jättämä kansallinen liikkumavara. Ajokorttidirektiivin liitteen II 5.2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että A1-, A2- ja A-luokan ajoneuvojen, joita käytetään ajotaitoa ja ajotapaa koskevassa kokeessa, sylinteritilavuus alittaa vaaditun vähimmäissylinteritilavuuden viidellä kuutiosenttimetrillä.

Lisäksi asetusluonnoksessa ehdotetaan muutosdirektiivin täytäntöönpanosta riippumatonta muutosta. Ehdotus lisättiin asetusluonnokseen lausuntokierroksen jälkeen. Ehdotuksen myötä asetuksen 5 §:n 4 kohdan viittaus liikenteen palveluista annettuun lakiin muutettaisiin vastamaan lain nykyistä juoksevaa pykälänumerointia.

Lausuntokierroksella olleessa perustelumuistiossa todettiin, että liikenne- ja viestintäministeriö arvioi uuden, muutosdirektiivin täytäntöönpanosta riippumattoman, säännöksen lisäämistä asetukseen. Ministeriö ei ehdota säännöksen lisäämistä asetukseen, vaan pitää tarpeellisena, että asian arviointia jatketaan.

Ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä liikenneturvallisuusvaikutuksia.

2.4 Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa. Muutosehdotukset olivat lausuntokierroksella 12.8. – 8.9.2020 Lausuntopalvelu.fi-portaalissa.

Asetus- ja perustelumuioluonnos ovat olleet avoimesti lausuttavana, jonka lisäksi lausunto-pyyntö lähetettiin kohdennetusti seuraaville tahoille: Ajovarma Oy, Antin Autokoulu Oy, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry, Autoliikenteen Työnantajaliitto ry, Autoliitto ry, CAP-Group Oy, Datadrivers Oy, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Liikenneopetus ry, Liikenneturva, Liikenneturvallisuuden erityisasiantuntijat LIIKO ry, Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry, Poliisihallitus, puolustusministeriö, Puolustusvoimat, Rahtarit ry, Suomen Ammattiliikenne Akademia Oy, Suomen Autokoululiitto ry, Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry.

Lausunnoista on laadittu erillinen lausuntokooste, joka löytyy valtioneuvoston Hankkeet-internet-sivuilta (<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM035:00/2020>).

2.5 Lausuntopalaute

Asetusluonnoksesta annettiin yhteensä 15 lausuntoa. Kirjallisen lausunnon antoivat A-Katsastus Oy, Liikenne- ja viestintävirasto, Liikenneturvallisuuden erityisasiantuntijat ry, Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry, Logistiikkayritysten Liitto ry, Poliisihallitus, puolustusministeriö, pääesikunta, Rahtarit ry, Suomen Autokoululiitto ry, Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry, Suomen Motoristit ry, Teknisen Kaupan Liitto ry:n moottoripyöräjaosto ja yksi yksityishenkilö.

Lausunnonantajista Poliisihallitus, puolustusministeriö, pääesikunta ja Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa asetuserinnoksesta. Muut lausunnonantajat kannattivat ehdotettuja muutoksia joko osittain tai kokonaisuudessaan.

A-Katsastus Oy, Liikenne- ja viestintävirasto, Liikenneturvallisuuden erityisasiantuntijat ry, Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry, Logistiikkayritysten Liitto ry, Suomen Autokoululiitto ry ja Suomen Motoristit ry kannattivat asetuserinnoksessa ehdotettuja muutoksia. Pääosin tai osittain asetuserinnoksessa ehdotettuja muutoksia kannattivat Rahtarit ry ja Teknisen Kaupan Liitto ry. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry totesi lausunnoissaan kannattavansa ajo-oikeuden rajoittamista automaattivaihteisiin ajoneuvoihin koskevan poikkeuksen ehdotettua laajentamista.

Yksityishenkilö totesi lausunnoissaan, että asetuserinnoksessa ajo-oikeuden rajoittamista koskevan poikkeuksen laajentamista koskevan muutoksen tulisi koskea myös voimassa olevia ajo-oikeuksia, jottei se olisi syrjivä, ja jotta se asettaisi juuri ennen muutosta ajokortin saaneet tasarvoiseen asemaan muutoksen jälkeen ajo-oikeutensa päivittävien kanssa. Lausunnoissa todettiin, että ajokorteissa oleva erityisehto 78 tulisi muutoksen alaisissa tapauksissa kumota selkeästi, ilman tulkinnanvaraava erityisehdon voimassaolosta säädösmuutoksen jälkeen ja ehdotettiin, että tämä tehtäisiin esimerkiksi sallimalla ajokortin uusiminen sellaiseksi, jossa ei ole erityisehtoa 78.

Liikenne- ja viestintävirasto esitti jatkovalmistelussa harkittavan, voitaisiinko muutettavaksi ehdotetun 29 §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohdassa käyttää muita asetuksen saman momentin alakohtia vastaavasti ajokorttidirektiivin liitteen II 5.2 kohdassa sallittua mahdollisuutta alittaa kansallisesti A1-, A2- ja A-luokassa ajoneuvolta vaadittu vähimmäissyylinteritilavuus viidellä

kuutiosenttimetrillä. Liikenne- ja viestintäviraston mukaan direktiivissä käytetyllä kuutiotilavuudella vähintään 250 cm³ tarkoitetaan niin kutsuttua 250-kuutioista moottoripyörää, joka todellisuudessa voi olla vähintään 245 cm³. Vastaava direktiivin sallima viiden kuutiosenttimetrin alitus vähimmäissyylinteritilavuudesta on voimassa olevan asetuksen 29 §:n 1 momentin 2 kohdan a alakohdassa A1-luokan ajokortin ja c alakohdassa A-luokan ajokortin osalta.

Liikenne- ja viestintäviraston mukaan edellä mainitulla muutoksella ehdotetun asetuksen 29 §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohdan sanamuoto olisi seuraava: "b) A2-luokassa kaksipyöräinen sivuvaunun moottoripyörä, jonka teho on vähintään 20 ja enintään 35 kW, teho/painosuhte enintään 0,2 kW/kg ja moottoripyörän ei ole muunnettu ajoneuvosta, jonka teho on yli kaksi kertaa niin suuri, sekä moottorin sylinteritilavuus vähintään 245 cm³, jos siinä on polttomoottori tai teho/painosuhte vähintään 0,15 kW/kg, jos siinä on sähkömoottori;"

Liikenne- ja viestintävirasto totesi kannattavansa myös asetuksen perustelumuiotissa kuvattua niin sanotun 78 ehdon poistamista määrätyissä ajokorttiluokissa ajokortista, jos kuljettaja korrotaisi ajokorttiaan ja suorittaisi suoritettavan ajokorttiluokan ajokokeen käsin käytettävällä vaihteistolla varustetulla ajoneuvolla, jossa on kytkinpoljin, jota kuljettajan on käytettävä liikkeelle lähettäessä, pysäytettäessä ja vaihteita vaihdettaessa, mikäli muutos arvioidaan jatkovalmistelussa toteuttamiskelpoiseksi EU-lainsäädännön kannalta. Poliisihallitus pyysi lausunnonssaan mahdollisuutta lausua myöhemmin edellä mainitun säännöksen lisäämisestä asetukseen, jos säännöksen lisäämistä ehdotetaan liikenne- ja viestintäministeriön suorittamien tarkempien arviointien jälkeen.

Rahtarit ry ja Teknisen Kaupan Liitto ry ehdottivat, että A2-tutkintoajoneuvon vähimmäiskuutiotilavuusvaatimus laskettaisiin 240 cm³ asti. Lausuntojen mukaan ehdotus huomioisi näin myös Puolustusvoimien henkilökunnalle tarjottavat vaihtoehdot tutkintoajoneuvojen osalta ja markkinoilla olevat moottoripyörät, joiden kuutiotilavuus on alle 250 cm³. Lisäksi Suomen Motoristit ry kiinnitti huomiota siihen, että alempi kuutioraja olisi parempi, mutta se ei kuitenkaan täyittäisi direktiivin vaatimusta.

Muita lausunnoissa esiin nousseita huomioita

Osassa lausunnoista tehtiin myös lausuttavana olleiden muutosehdotusten ulkopuolisia huomioita. Teknisen Kaupan Liitto ry esitti lausunnonssaan ajo-oikeuden laajennusta ajokorteista annetun valtioneuvoston 2 §:n osalta seuraavalla lisäyksellä: "Henkilö, jolla jo on B-luokan ajo-oikeus, saa kuljettaa myös A1-luokan ajoneuvoa suoritettuaan käsittelykokeen." Perusteena ehdotukselle esitettiin kansalaisten tasapuolista kohtelua, sillä esitetty ajo-oikeuden laajennus on jo sovelletusti käytössä useissa Euroopan valtioissa, viimeksi Saksassa.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:n mukaan on hyvä, että direktiivin mahdollistamat muutokset otetaan Suomessa heti käyttöön, mutta toivoi, että jatkossa sidosryhmiä tiedotettaisiin hyvissä ajoin EU-säädöksiin tulossa olevista muutoksista ja niiltä pyydetäisiin kommentteja etukäteen eri EU-elimissä vireillä olevista hankkeista.

Suomen Autokoululiitto ry ja SKAL ry edellyttivät lausunnoissaan, että jo liikenteen palveluista annetun lain muutoksessa hyväksytyt ammattipätevyyden koemalli saatetaan pikaisesti käyttöön. Lisäksi SKAL ry esitti, että ryhmän 2 ajokorttikoulutusta ryhdyttäisiin uudistamaan ja hyväksymisasiakirjan myöntämismahdollisuus palautettaisiin takaisin kaikille ammattipätevyyskouluttajille.

Lausuntojen sisältämät muutosehdotukset ja niiden huomiointi jatkovalmistelussa

Yksityishenkilön antaman lausunnon mukaan muutosehdotuksen, joka koskee poikkeusta rajoitukseen vain automaattivaihteisen ajoneuvon kuljettamisesta, tulisi koskea myös voimassa olevia ajo-oikeuksia. Lausunnossa todettiin, että ajokorteissa oleva erityisehto 78 tulisi muutoksen alaisissa tapauksissa kumota selkeästi, ilman tulkinnanvaraa erityisehdon voimassaolosta säädosmuutoksen jälkeen ja ehdotettiin, että tämä tehtäisiin esimerkiksi sallimalla ajokortin uusiminen sellaiseksi, jossa ei ole erityisehtoa 78. Ministeriö katsoo, ettei muutospäätös mahdollista taannehtivaa sääntelyä. Lausunnossa esiin tuotua ehdotusta ei siten voida toteuttaa.

Teknisen Kaupan Liitto ry ja Rahtarit ry ehdottivat lausunnoissaan, että A2-luokan tutkintoajoneuvojen vähimmäiskuutiotilavuus alennettaisiin 240 cm³ asetusluonnoksessa ehdotetun 250 cm³ sijaan. Liikenne- ja viestintävirasto ehdotti lausunnossaan, että asetusluonnoksen jatkovalmistelussa harkittaisiin, voisiko ajokorttidirektiivin mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa hyödyntää alentamalla A2-luokan tutkintoajoneuvojen vähimmäissyylinteritilavuus 245 cm³. Asetusluonnoksessa ehdotettua alhaisemman vähimmäiskuutiotilavuuden puolesta lausui myös Suomen Motoristit ry. Muutospäätöksen mukaan moottorin sylinteritilavuuden on oltava vähintään 250 cm³ moottoripyörässä, jossa on polttomoottori. Ajokorttidirektiivin 2006/126/EY liitteen II 5.2 kohta kuitenkin mahdollistaa direktiivissä vaaditun A1-, A2- ja A-luokan ajoneuvojen, joita käytetään ajotaitoa ja ajotapaa koskevassa kokeessa, vähimmäissyylinteritilavuuden kansallisen alittamisen viidellä kuutiosenttimetrillä. Ministeriö pitää lausunnoissa ehdotettua perusteltuna ja esittää kansallisen liikkumavaran hyödyntämistä ja asetusluonnoksessa ehdotetun vähimmäiskuutiotilavuuden muuttamista siten, että sen tulisi olla vähintään 245 cm³.

Lausuntokierroksella olleiden muutosehdotusten lisäksi ehdotettiin uuden säännöksen lisäämistä asetukseen. Teknisen Kaupan Liitto ry:n mukaan ajo-oikeuden laajuutta koskevia poikkeuksia tulisi täydentää lisäämällä asetuksen 2 §:ään uusi poikkeus, joka mahdollistaisi henkilön, jolla on B-luokan ajo-oikeus, kuljettaa myös A1-luokan ajoneuvoa suoritettuaan käsittelykokeen. Ministeriö pitää ehdotuksen liikenneturvallisuusvaikutusten arviointia erittäin tärkeänä, sillä moottoripyörän ja auton hallintalaitteet poikkeavat toisistaan olennaisesti. Ministeriö esittää, että A1-luokan moottoripyörän kuljettamista B-luokan ajokortilla tarkasteltaisiin uudestaan tulevaisuudessa ajokorttilainsäädännön tarkastelun yhteydessä, jotta ehdotuksen liikenneturvallisuusvaikutukset ehditään arvioimaan riittävän kattavasti.

Asetusluonnosta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian kiireellisyydestä johtuen. Määräaika komission direktiivin täytäntöönpanolle on 1.11.2020.

3 Yksityiskohtaiset perustelut

3 §. Automaattivaihteinen ajoneuvo. Pykälän 2 momentin 3 kohtaan lisättäisiin muutospäätöksen mukaisesti BE-, C1-, C1E-, D1- ja D1E-luokan ajo-oikeudet. Lisäyksen myötä ajokorttilain 7 §:n 3 momentin 2 kohdassa säädetty rajoitus vain automaattivaihteisen ajoneuvon kuljettamisesta ei koskisi BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-luokan ajo-oikeutta, vaikka ajokoe on suoritettu automaattivaihteisella ajoneuvolla tai ajoneuvoyhdistelmällä, jonka vetoautossa on automaattivaihteisto, jos henkilö on aiemmin suorittanut B-, BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- tai D1E-luokan ajokokeen käsin käytettävällä vaihteistolla varustellulla ajoneuvolla, jossa on kytkinpoljin, jota kuljettajan on käytettävä liikkeelle lähettäessä, pysäytettäessä ja vaihteita vaihdettaessa.

5 §. *Ajokorttitarvetta koskeva selvitys.* Pykälän 4 kohdan viittaus liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) II osan 3 luvun 3 §:n 3 momentin 2 kohtaan muutettaisiin vastaamaan lain nykyistä juoksevaa pykälänumerointia. Muutoksen myötä kohdassa viitattaisiin lain 28 §:n 2 kohtaan.

29 §. *Tutkintoajoneuvojen vaatimukset.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan b-alakohdan vaatimusta A2-luokan kaksipyöräisen sivuvaunuttoman moottoripyörän moottorin sylinteritilavuudesta muutettaisiin muutosdirektiivin mukaiseksi siten, että moottorin sylinteritilavuuden tulisi olla vähintään 245 cm³ voimassa olevan 395 cm³ sijaan. Asetusmuutoksella päivitetäisiin tutkintoajoneuvon kuutiotilavuutta koskevat vaatimukset nykytilannetta vastaavaksi ja helpotettaisiin tutkintoajoneuvojen saatavuutta. Muutoksen myötä myös Puolustusvoimissa koulutetut voisivat saada A2-luokan ajo-oikeuden.

4 Voimaantulo

Esitetään, että valtioneuvoston asetus ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta tulisi voimaan 1 päivänä marraskuuta 2020.